

CZŁOWIEK W OBLICZU KRYZYSU
Kryzys w perspektywie interdyscyplinarnej

Redakcja naukowa
Alina Chyczewska i Iwona Maria Kijowska

Elbląg 2015

PRZEWODNICZĄCY KOMITETU REDAKCYJNEGO WYDAWNICTWA
PWSZ W ELBLĄGU
Dr hab. inż. Jerzy Łabanowski

RECENZENCI

Prof. zw. dr hab. Mirosław Patalon
Prof. zw. dr hab. Ewa Szatan
Prof. zw. dr hab. Jerzy Szylak
Dr hab. Lucyna Hurlo, prof. PWSZ
Dr hab. Zdzisław Majkut, prof. UWM
Dr hab. Stanisław Miecznikowski, prof. UG
Dr hab. Edyta Wolter, prof. UKSW

REDAKCJA, KOREKTA, SKŁAD KOMPUTEROWY

Wydawnictwo Techniczno-Naukowe JAS
e-mail: jagoda.szczerkowska@gmail.com
Jadwiga Szczerkowska
Jerzy Paczyński

KOREKTA W J. ANGIELSKIM

Piotr Kacala

PROJEKT OKŁADKI

Ilona Mazur

Wydano za zgodą Rektora PWSZ w Elblągu

© Copyright by Wydawnictwo PWSZ w Elblągu

ISBN 978-83-62336-41-8

Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Elblągu
82-300 Elbląg, ul. Wojska Polskiego 1, tel. 55 629 05 55
Wydanie I, nakład 120 egz., format B-5

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne.....	11
Część I	
PSYCHOLOGICZNE ASPEKTY KRYZYSU	
Wanda Badura-Madej Czy i jak kryzysy zmieniają nas i nasze życie.....	15
Ughetta Moscardino Psychologia i odpowiedź na kryzys: wieloletnie badanie w akcji w odniesieniu do dzieci, rodzin i nauczycieli, którzy przeżyli atak terrorystyczny w Biesłanie w roku 2004.....	25
Alina Chyczewska Kryzys egzystencjalny a „wartości związane z postawą”.....	41
Mariola Bidzan, Joanna Koss, Agata Rudnik Niepłodność – kryzys psychologiczny czy szansa rozwoju?.....	57
Irena Sorokosz Osiem kryzysów ósmego etapu życia. Wybrane aspekty procesu starzenia się i starości.....	85
Bogusława Lachowska, Karolina Ludwikowska Kryzys w wymiarze rodzinnym – rodzina w obliczu utraty.....	105
Joanna Nowak Postrzeganie, zapotrzebowanie i poszukiwanie wsparcia wśród najbliższych jako konsekwencja „bycia w kryzysie”.....	119
Część II	
KRYZYS W EDUKACJI I WYCHOWANIU	
Lucyna Hurlo Wymiary kryzysu współczesnej edukacji.....	135
Tatiana Grebeniuk Kryzys motywacji uczenia się studentów w warunkach edukacji tradycyjnej i edukacji on-line.....	151
Igor Kozak Kryzys uzależnienia u nastolatków – praktyczne zasady postępowania.....	163
Jan Papież Kryzys edukacyjny jako szansa dla rodziców, dzieci i młodzieży.....	177
Ewa Szatan Wczesnoszkolna edukacja muzyczna dziecka – dylematy.....	189
Milena Petrovic, Gordana Acic, Mirjana Nedeljkovic Kryzys nudy: muzyka jako rozrywka dla dzisiejszych uczniów.....	199

Milena Miladinovic, Nevena Trivic, Anita Savic, Tijana Mirovic, Milena Petrovic Jak udoskonalić wykonanie <i>a vista</i> ? Elementy dramy w solfeżu	209
Anna Galikowska-Gajewska Rytmika jako sposób na poprawę jakości funkcjonowania człowieka we współczesnym świecie	219
Część III KRYZYS W RÓŻNYCH PRZEJAWACH ŻYCIA SPOŁECZNEGO – JEGO INTERPRETACJE I ZARZĄDZANIE NIM	
Andrzej Zybertowicz Czy wszystko może być przemienione? Pesymizm diagnozy – optymizm woli.....	233
Ryszard Sorokosz System zarządzania kryzysowego a bezpieczeństwo narodowe.....	271
Piotr Starzyński Kryzys wartości czy kryzys prawa?	285
Arkadiusz Dudziak Kryzys wartości na przykładzie PR-owskiej analizy dyskursu polskiej debaty publicznej.....	297
Luigi Bruno Machiavelli – Kuracja dla naszych czasów	315
Paweł Prüfer Roberto Ciprianiego i Janusza Mariańskiego socjologiczne analizy religii a kryzys religijności – kontekst polsko-włoski	329
Henryk Gawroński Pomoc społeczna jako system wsparcia osób i rodzin w sytuacjach kryzysowych.....	345
Katarzyna Ciuła-Urbanek Dostosowywanie się przedsiębiorstwa do otoczenia poprzez kreowanie kultury organizacyjnej. Możliwości przeciwdziałania kryzysowi za pomocą systemu sugestii na przykładzie zakładu produkcyjnego	361
Część IV PRZEKAZ JĘZYKOWY, LITERACKI I MEDIALNY W KONTEKŚCIE KRYZYSU	
Tatiana Szkapienko Kryzys narodowej tożsamości językowej w dobie globalizacji	377
Anna Lusińska Kryzys w ofercie programów edukacyjnych dla dzieci w TVP	389
Danuta Słaba Kryzys tożsamości, czyli miejsce przecięcia symbolicznego z osobistym w filozoficznym studium depresji Julii Kristevej „Czarne słońce”	403
Szymon Żyliński Sławni a smutni – wizerunek medialny celebrytów w depresji.....	415

Katarzyna Jarosińska-Buriak „Pasja według św. Hanki” Anny Janko, czyli miłość jako figura kryzysu. Kobieta, zdrada i słowo	427
Część V GOSPODARCZE I EKONOMICZNE WYMIARY KRYZYSU	
Zdzisław Majkut Kryzys gospodarczy a kryzys ekonomii jako nauki	441
Grzegorz Majkut Upadłość konsumencka w dobie kryzysu ekonomicznego.....	451
Andrzej Tadeusz Hurlo Kryzys w ujęciu ekonomicznym na początku XXI wieku	461
Łukasz Konopielko Wpływ kryzysu na efektywność wydatkowania środków UE.....	473
Andrzej Grzebieniak Zagrożenia rozwoju polskiego rynku ubezpieczeniowego w związku z kryzysem edukacji ubezpieczeniowej.....	483
Noty o autorach	493

TABLE OF CONTENTS

Introduction	11
Part I	
PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF CRISIS	
Wanda Badura-Madej Whether and how crises change us and our lives	15
Ughetta Moscardino Psychology and crisis response: a multi-year action-research with children, families and teachers who survived the 2004 Bieslan terrorist attack	25
Alina Chyczewska The existential crisis and "attitude related values"	41
Mariola Bidzan, Joanna Koss, Agata Rudnik Infertility – psychological crisis or posttraumatic growth?	57
Irena Sorokosz Eight crises of the eighth stage of life. Selected aspects of the ageing process and old age	85
Bogusława Lachowska, Karolina Ludwikowska Crisis in the family dimension – the family facing a loss.....	105
Joanna Nowak Perception, needs and seeking support from family as a consequence of being in crisis.....	119
Part II	
CRISIS IN EDUCATION AND UPBRINGING	
Lucyna Hurlo Dimensions of the crisis of modern education	135
Tatiana Grebeniuk Crisis in students' learning motivation in traditional education and in e-learning.....	151
Igor Kozak Teenagers' crisis of addiction – rules for behaviour	163
Jan Papież Educational crisis as a chance for parents, children and teenagers.....	177
Ewa Szatan Early musical education of the child – dilemmas.....	189
Milena Petrovic, Gordana Acic, Mirjana Nedeljkovic A boredom crisis: using music to amuse students nowadays	199

Milena Miladinovic, Nevena Trivic, Anita Savic, Tijana Mirovic, Milena Petrovic How to improve a prima vista performance? The elements of drama in solfeggio	209
Anna Galikowska-Gajewska Eurythmics: a method for improving the quality of human functioning in the modern world	219
Part III CRISIS IN VARIOUS SPHERES OF SOCIAL LIFE – CRISIS INTERPRETATIONS AND MANAGEMENT	
Andrzej Zybertowicz Is everything in social life malleable? Pessimism of the diagnosis – optimism of the will	233
Ryszard Sorokosz The system of crisis management and national security	271
Piotr Starzyński The crisis of values or the crisis of the law?.....	285
Arkadiusz Dudziak The crisis of values as exemplified by the PR analysis of the Polish public debate discourse	297
Luigi Bruno Machiavelli – The cure for our times	315
Paweł Prüfer Roberto Cipriani and Janusz Mariański's sociological analysis of religion and religious crisis – the Polish-Italian context	329
Henryk Gawroński Social work as a support system for individuals and families in crisis situations	345
Katarzyna Ciula-Urbaneł Company adjustment to the environment by creating organizational culture. Crisis prevention possibilities by means of a suggestion system on an example of a production facility	361
Part IV THE LINGUISTIC, LITERARY AND MEDIA-RELATED REFERENCES TO CRISIS	
Tatiana Szkapienko National language identity crisis as a result of globalization	377
Anna Lusińska Crisis in the offer of educational programmes for children on Polish Public Television	389
Danuta Słaba Identity crisis, i.e. the meeting point of the symbolic with the personal in the philosophic study of depression of Julia Kristeva's "Black Sun"	403
Szymon Żyliński Famous but sad – media image of depressed celebrities	415

Katarzyna Jarosińska-Buriak "The Passion by St. Hanka" by Anna Janko or love as a figure of crisis. Woman, betrayal, and the word	427
Part V	
ECONOMIC DIMENSIONS OF CRISIS	
Zdzisław Majkut The economic crisis and the crisis of economics as a science.....	441
Grzegorz Majkut Consumer bankruptcy in times of economic crisis.....	451
Andrzej Tadeusz Hurlo The crisis in economic perspective at the beginning of the 21st century	461
Łukasz Konopielko Influence of the financial crisis on efficiency of EU – sponsored schemes	473
Andrzej Grzebieniak Threats to the development of the Polish insurance market in connection with the insurance education crisis.....	483
About the authors	493